

HORTOBÁGY.

DEBRECZENI HETILAP

KÖZHASZNU ÉS MULATTATÓ TARTALOMMAL.

5. szám.

Első évfolyam. 1862.

Máj. 30.

VÉRNASZ.

Történeti beszély Debreczen multjából.

Ábrai Károlytól.

(Folytatás.)

V.

Az éji találkozás után való napon, benn a városban figyelmet érdemlő dolgok történtek, a polgárok szemei előtt.

Ugyanis, egy csapat jancsár fedezete alatt, néhány vörös ruhás szerecsen hóhér jött a városba; kik is egy udvaron néhány száz karót észrevéve, oda berontottak, a karóhalmazt széthányták, s a legerősöket kiválogatva, azokat ugyancsak hegyezték, faragták; pokolbeli kárörömmel vigyorogván, és az ellenmondó gazdának mutogatván, hogy mit akarnak.

A kapu elé gyülekezett, és a kerítésen keresztül bámészkodó nép közzül azok, a kik már láttak holmi karóbavonásfélét, — s az ilyesmi akkortájt épen nem volt ritkaság. — szomorú felvilágosítást adtak a többinek a történendők felől.

A gyengébb szívűek azonnal szétfutottak a hírrel, és mindenki megdöbbenve nézett a jövőre elébe.

A tanácsos urak kora reggel óta együtt ültek, és fontolgatták: mit tegyenek? miképen engeszteljék meg a dühödt oroszánt?

Egyszerre nagy dörömbözés hallatszik a tanács-terem ajtaján, mintha az csárda volna, s midőn azt a szolgálattelvő hajdu felnyitá, egy hetvenkedő csausz lépett be rajta, szemtelenül kiáltva:

— Az én uram, a hatalmas Szejdi basa ó nagysága, — kit a próféta fedezzen be köpönyegének szárnyával, — azt parancsolja nektek, hitetlen kutyák, hogy a főbíró, tanácsbelieivel együtt tüstént kimenjen hozzá táborába. Másképen cselekedvén, mindnyájatokat karóba huzat.

A tisztos ősz férfiak összenéztek. E szent helyet, az igazság Istenének templomát, hol a város legérdemesbé vénei is csak alázatossággal, levett főveggel jelentek meg, egy szemtelen idegen így megfertőzteti!

— Némelyeknek nagy kedve lett volna, a szentségtörőt úgy kidobni az ablakon, hogy izre-porrá szakadjon, s ha e miatt csak egyeseket ért volna baj, bizonyára bármelyik is emberségre tanította volna; — de a többség jónak látta, méltó felgerjedésének, a nagy közönség érdekében korlátot vetni, és a tüzelő indulatokat visszafolytani.

— Vidd hírül uradnak, érdemes csausz! szólalt meg Dobozi uram, rövid töprenkedés után, — hogy tüstént ott leszünk.

A csausz köszöntés nélkül, nagy képpel távozott.

— Csak van eszök kegyelmeteknek — kiálta fel a főbíró beszéde végén belépett Péter Gáspár tanácsnok. — Odakinn az egész város tudja már, hogy ma a török táborban több keresztyént ki fognak végezni. Szemeimmel láttam: hogy faragják a szerecsenek, Fodor Gáspár uram házánál a karókat, és füleimmel hallottam, hogy azokra még ma debreczeni polgárokat szándékoznak huzni.

— Én pedig szíveimmel érzem, hogy az nem fog beteljesedni, — felelt főbíró uram. — De hogy is beszélhet kegyelmed ilyeneket? Avagy nem megfizettük e mi adónkat? nem kezeink közt van e a basa hitlevele, melyben azt igéri, hogy senkinek a városban bántódása nem lesz. Tettünk e mi valamit a basa ur ellen, hogy ilyetén haragját magunkra vonhassuk?

Pedig a tiszteletes főbíró ur legjobban tudhatta, hogy mit véthettek a basa ellen? mivel vonták magokra veszett haragját? Annál fogva jól sejtve, hogy Fodor uram beszéde még sem utcai pletyka, így is egészíté ki beszédét:

— De ha mindjárt bizonyosan tudnánk is, hogy az, a mit kegyelmed most mondott, szóról szóra igaz: még akkor is kötelességünk lenne, az ellenség haragját városunkról magunkra vonni, és a legkegyetlenebb halált, e mi köztársaságunk javáért békeséges türelessel szenvedni.

E lelkes beszédre a jelenlevők szívei felbátorodván: hat tanácsbelit, a legértelmesebbek közzül kiválasztottak, kik is ünnepi ruhákba öltözködvén, a főbíró urammal együtt, a török táborba tüstént utazni indultak.

Irtózatossá látvány várapozott ott reájok.

Nem messze a pasah sátorától, félkörben egy ezred jancsár volt felállítva; előttök szerencsén bakók, hegyesre faragott karókkal kezeikben, állati gyönyörködéssel szemlélték a közeledőket s gunyosan nevettek szemeikbe.

A főbíró ur és tanácsbeliek látatlanná tették az egészet, és szilárd lépésekkel haladtak a pasah sátoráig. — Itt azon intéssel állták a testőrök útjokat, hogy várapozzanak, míg a hatalmas urnak sátorából kísértálni, és őket legkegyelmesebben karóba huzatni méltóztatik. Ellenben már mindenfelől katonasággal voltak körülveve, s menekülésre gondolniok sem lehetett.

Ő pasahsága jó darab ideig hagyta őket várapozni, nagy sokára azonban kilépett sátorából. Arca sebhelyekkel, hasgatásokkal volt tele. Vérben forgó szemeiből vad boszu szikrázott.

— Kegyelmes uram! — kezdé a főbíró.

— Kegyetlen uratok vagytok, ti csalók, hűtlenek! kik nekem hűséget esküdtetek, mégis alattomban hajdukkal és németekkel trafikáltok. Allah rövidítse meg árnyékaitokat, és engedje nekem azt az örömet, hogy bölcs akaratának végrehajtója lehessenek.

— Mi semmit sem tettünk . . . kezdé ismét Dobozy uram.

— Ez a főbünötök! — szakítá félbe a pasah, ordítva. — Meghagytuk nektek, hogy seregeinket élelemmel bőven ellássátok, hogy ezüstjeiteket, aranyaitokat, költségeink fedezése végett lábainkhoz rakjátok: — tettétek-e mindezeket? Holmi hitvány zabbal, és rothadt szénával akartatok minket kielégíteni; néhány rosz marhát is küldtetek, abból a fajtából, a mely már az apátok lelkének sem kellett volna; de az ezüstöt, aranyt szépen otthon tartottátok.

— A mult viszontagságos esztendő . . .

— Te lásd, hogy az idej még viszontagságos lesz reátok nézve. — Nekem a multtal semmi közöm, semmi gondom reá. Hanem azt tudom, hogy most bűnösök vagytok, te és városod népe. A miért is halljátok meg ítéletemet. Titeket karóba vonatlak, városokat kirabolatlak, tüzzel vassal felégettetem, s hamvát szétszóratom, hogy még csak helyére se lehessen ismerni. — Hallottátok szolgálak? végezzétek parancsomat.

A szolgálhad vérengző vadkint rohant az áldozatra szánt férfiakra. Ruháikat letépték, kezüket oly erősen kötötték hátra, hogy az erek kitágultak, és a csontok pattogtak. Aztán vigyorogva tettek mindenkinek vállára egy egy hegyes karót.

A jancsárok egy része féktelen gyorsasággal rohant a város felé. A városon kívül levő istállót felgyújtottak, s a kerítést körül állották, hogy senki a városbeliek közül meg ne menekülhessen.

Az öldöklő angyal pallosa látszott a város felett lebegni.

Még néhány percz, és ezer meg ezer ajakkal kevesebb hirdeti magyar nyelven az ur dicsőségét, s az évszázadokon át virágzott Debreczen város helyén, csak rom és hamu leend.

A pasah sátora előtt állott, és a földre nézett. Látszott, hogy dühét valami vagy csilapította, vagy más irányba vezette.

— Még csak meg sem indultak fenyegetésemre, — töprengett magában, — úgy fogadták az ítéletet, mintha csak kaftányom csokolására bocsátottam volna őket! Fel sem vettek engem, Szejdi basát, ki előtt a világ minden monarkái földig hajolnak! Hanem hiszen várjátok, majd meglakoltok érette! Hm, hm! — Igaz, hogy az ítéletet végrehajthatom, senki sem fog érette kérdőre vonni, de használok-e ezáltal valamit? A gaz kutyák bizonyosan minden kincsöket úgy elrejték előlem, hogy még a maradékom sem fog reá találni; pedig kincstáram üres, a had folytatására pénz kell, a nagy vezérnek is kellene néhány zacskóval küldeni. Aztán meg . . . megvan! Eladom nekik saját életöket. Függeszéték fel rövid időre az ítélet végre hajtását, — kiáltott embereinek, — és a bírakat hozzátok elő.

A szerencsétlenek elővezettettek. Mindnyájának arca el volt azirtózatossá fájdalomtól torzulva; karjaik feldagadtak, s a tagokba mélyen bevágott guzs körül, itt-ott vérfoltok látszottak. Mindenik nagy kínokat szenvedett, de a halál félelmének nyomai egyikken sem voltak észrevehetőek, s panaszra egyikök sem nyitá ajkait, sőt a méltatlan szenvedésnek büszke tudata, égi fénynyel sugárzá körül arcaikat.

A pasah egy ideig pokoli gyönyörrel nézte áldozatait; aztán így szólt:

— Hazugok, hitlenek vagytok ugyan, s megérdemlenétek, hogy az ítéletet szóról szóra végrehajtsam rajtatok. Én azonban, nem tekintve bűnös voltotokat, most egyszer mind nektek, mind városotoknak megkegyelmezek, nem kívánván többet, mint 30000 tallért mindnyájotok váltságdíjaul.

A bírak szomoruan néztek össze, s mint illik, főbíró uramra bízták a felelést; ki is eképen felelt:

— Akkor csak hajtassék végre rajtunk az ítélet, mert bizonyomra mondom, hogy ha minden pénzt, a mi a városban van, össze tudnánk szedni, még akkor is alig lenne 30000 tallér együtt.

A pasah leirhatlan dühbe jött e feleletre.

— Hát mért tudtatok ennél is többet adni tavaly, meg harmad éve, meg az előtt, az egri basának, meg a szolnokinak, meg a hajduknak, meg a németeknek? Hát roszabb vagytok én egy szüklábaszárú hajdunál, vagy egy holdvilágpofájú németnél? Azt mondom: kiteremtsétek a 60000 tallér váltságdíjt, különben nincs irgalom számotokra.

Dobozi uram ismét felelt:

— Él az isten, a mi istenünk, hogy mi ennyit bizonyára nem teljesíthetünk, akármit cselekszik is velünk a hatalmas basa: mi ennyi pénzt bizonyára nem tudunk előteremteni.

— Akkor hát teremtsetek elő százezeret, ti lázongó kutyák! Ismerem álnok, ravasz lelketeket, alkudni szeretnétek velem, mint valami rongyos zsidóval, de Allahra mondom, emberre találatok! — Szolgák! oldozzátok fel ez embereket, s kíséritek vissza a városba. — Ugy tegyetek ti hitlenek! hogy a százezer tallért, 3 nap alatt a föld alól is előteremtsétek, mert különben tagjaitokból izenkint fogom azt kiszakgatni.

A szolgák elvezették a kinzottakat. A pasah pedig Dobozi uramat visszahivatván, így szólt hozzá:

— Nehány okos szóm van kegyelmeddel.

— Ha a várost illetik nagyságod szavai, akkor hivassa vissza tanácsbeli társaimat is, mert nélkülök semmit sem ígérhetek.

— Kárhozzanak el mindnyájan. Nekem veled, csak magaddal van beszédem. — Soknak találsz a kivetett adót?

— A város erején felül valónak, kegyelmes uram!

— S ha egy nagy részét elengedném? ha csak annyit követelnék, a mennyit ki birnátok fizetni?

— Városunk örök háláját szerezne meg nagyságod magának.

— Allah törölje el várostokat a föld színéről! Mondtam már, hogy nekem csupán veled van dolgom. Egyedül te rajtad áll, hogy várostokat a végpusztulástól egy kis áldozattal megszabadítsd.

— Életemmel, nagyságos uram.

— Tartsd magadnak a nyomorult életedet. Kevesebbet kívánok én annál, olyat, a mire nem mondhatod, hogy „kegyelmes uram, bizonyára nincsen.“ Például családod valamelyik tagját.

Dobozi uram irtózáttal kezdé az ajánlatot megérteni.

— Nos, hallgatsz? — Ugye meglepett, hogy ily potom árt szabok, és kész vagy városodat ily csekély díjon megváltani? Ne félj, nem feleségedet követelem, annak te hűséget esküdtél, s nem akarom, hogy esküszegő légy. Nem kívánok többet, mint lányodat. Egy lányt százezer forintért, s ezerek életeért! — Meglehet, — folytatá a főbíró összevont szemöldekét látva, — hogy nem is kérem örökre. A mi törvényeink nem köteleznek állandóan egy nő oldala mellé, lehet, hogy egy év, félév, sőt egy hó múlva is visszaadom őt. — Nos, mit mondasz hozzá?

Ez már sok volt oly becsületes férfinak, mint Dobozi uram. Elhagyta őt azon nyugalom, mely a leg-

nagyobb kinzás közben is oly erőssé tévé, és a pasah helyett most ő jött indulatba.

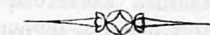
— Ily gyalázatos ajánlat, — kiáltott — csak pogánytól jöhet, ki nem ősméri vallásunk és emberi méltóságunk szent törvényeit. Ha vérünket szomjuhozod, te hitetlen esküszegő! ám öless meg bennünket; ha vagyonunkra éhezted, átkozott haramia! ám raboltsd ki városunkat, de azt ne hidd, oktalan! hogy egy debreczeni bíró, vagy az utósó debreczeni polgár is, mint valamely pogány rabszolgakereskedő, leánya testét, lelkét eladja, és ne hidd, hogy Debreczen várososa ily alkuba beleegyezzen. Jól tudom, honnan ered e nagylelkűség, hogy a mit a múlt éjen, magad el nem érhetted, azt most hóhéraid segítségével akarod megszerezni, — de él az isten, hogy mindenkinek tettei szerint megfizessen. És most üttesd el fejemet, vónass karóba, hűtsd rajtam boszudat tetszésed szerint, de azt tudd meg, hogy sem a követelt pénzt, a mennyi összes birtokunkban nincsen, meg nem kapod, sem leányomat, míg él, nem öleled. Isten engem úgy segéljen!

Ezzel Dobozi uram kirohant a sátorból.

A szolgák csodálkozva hallgatták a sátor előtt, mint megváltozott a pasah hangja. Aztán lelkenedezve futkostak s alázatosan kérdezők a pasát: ne fogják-e el a megszaladt bíró, s ne vonják-e egy kissé karóba? De Szejdi, ámulásából magához térve, nyugodtan válaszolt:

— Hagyjátok őt futni. Majd észére tér.

(Folyt. köv.)

Életbiztosítás,

Czikksorozat Oláh Károlytól.

III.

Főnebb említettük, hogy az első magyar általános biztosító társulat, a biztosítási eseteknél, az összes nyereség felében is, aránylag részesíti a biztosítottakat; mely előny más biztosító társulatoknál fel nem található. De az első magyar általános biztosító társulat, az általa nyújtott ezen különös tekintet érdemlő előnyön felül, a díjak olcsóságánál fogva is ajánlja magát a közönség figyelmébe.

Ugyanis például, a biztosított halála után fizetendő biztosításokra vonatkozólag, míg egy 30 éves egyén részére 1000 forintért az *Anker* nevezetű biztosító társulat — nyereségbeni részesítés nélkül — 22 frt. 40 krt. a *Riunione Adriatica* — nyereség nélkül — 24 frt. 40 krt. — az ugynevezett *Assicurazione Generali* biztosító társaság pedig, — ugyancsak nyereséghez igény nélkül — 26 frt. 30 krt. kíván, addig az első magyar általános biztosító

társulat, a főnebbi pontokban érintett nyeresémbeni biztosítás mellett is, csak 22 frt. 20 krt., és így mind-egyik társulat díjánál kevesebb évdíjt vesz; egy 50 éves egyéntől ismét 1000 forintra nézve, míg az Anker 43 frt. 90 krt. a Riunione Adriatica 45 frt. 30 krt. az Assicurazioni Generali 47 frt. 30 krt. vesznek évi díj képen, addig az első magyar általános biztosító társulatnál 43 frt. 10 kr. fizetendő évi díj gyanánt; tehát ez legolcsóbb, és a mellett nyeresémet is ad; a mi különösen nagyobb összegek biztosításánál tetemes különséget tesz.

Az első magyar általános biztosító társaságot ajánlja a közönség előtt azon szabálya is, hogy a börtönbeli halál és a súlyos fogságra ítéltetés eseteit nem számítja azon föltételek közé, melyek a biztosítási szerződést megsemmisítik; míg más társulatok ily esetekben, a kötött szerződésekben foglalt fizetési kötelezettségtől, magokat szabály szerint fölmentetteknek tartják. Minthogy már a tapasztalás bizonyítja, hogy nemesak erkölcsi bűnért, hanem sajtó és politikai vétkekért is hozhatnak oly ítéletek, melyeknél fogva amaz esetek valamelyike előjöhet: látni való, hogy az első magyar biztosító társulatnál, az előre nem vélt esetekre nézve is több biztosíték ajánlkozik, mint más társulatoknál.

Továbbá, bár az általános magyar biztosító társulat szabálya szerint is megszűnik a szerződés érvényessége a párviadal, öngyilkosság, vagy halálos ítélet következtében történt halál esetében, — de még ezen esetekben is azon előny nyújtatik, hogy, ha a biztosítás egész élettartamra kötött, és a díjak 3 évre befizetvék, a befizetett díjak a jogosult részére visszafizetnek.

Ezen kívül, ha valaki, az egész élettartamra kötött biztosítás után járó díjakat 3 évre pontosan fizette, de azután nem tudja, vagy nem akarja folytatni, nemesak, hogy a befizetett díjakat el nem veszi, sőt az ily esetben, a biztosított tőke vagy nyugdíj, a befizetett díjakhoz arányosítva biztosítottak tekintetik, vagy más szóval a kötvény akkori értéke úgy vétetik, mint a biztosított egyén azon időbeli korának megfelelő egyszeri díj, s az ezután eső tőke alapítatik meg biztosított összeg gyanánt.

A fizetendő díjakra nézve az első magyar általános biztosító társulat 12 osztályt alapított meg, a különféle biztosítási esetekhez képest; mindegyik díj-szabály az évek, a biztosítási összeg és a díjfizetés idejéhez képest, kiszámítást foglal magában a díjakra nézve, és a fizetendő díj mennyisége függ a biztosított életkorától, a biztosított összeg nagyságától, s egyúttal a díjfizetés idejétől is. Ily táblázatok minden társulati ügynöknél kaphatók, s azon kívül, hogy magyarral ellátvák, az ügynökök által szóval is felvilágosíttatnak és megmagyaráztatnak. A díjfizetés idejére

nézve itt elég legyen annyit megjegyezni, hogy a biztosított összegért eső összes díjat le lehet fizetni vagy egyszerre, vagy bizonyos időre kiszámítva évenként, vagy az évenkénti díjul megállapított összeget minden évben egyszerre, sőt félévenként s 3 hónaponként, s kivételes esetekben hónaponként is lehet fizetni; de az eredetileg év számra megállapított díj után, ha nem évenként egyszerre fizettetik, fél évi fizetések esetében a fizetni kellő díjnak 3 százalékát, 3 havi fizetéseknél 4 százalékát, hónaponkénti fizetések esetében 5 száztólját kell pótlékképen fizetni. E szerint legtanácsosabb az évenkénti egyszerre fizetés; mivel az a fizetőt megóvja a határidők számítgatásával együtt járó kellemetlenségektől, aggodalmaktól. — és a díjak után eső kamatok fizetésétől.

Közélet.

Az „Emlékkert“ javára rendezendő sorsjátékhoz, utóbbi közlésünk óta a következő nyeresémet tárgyak küldettek be:

174. Fekete ékszeres tokban. 175. Pénzes erszény. 176. Lámpatálca. 177. Gyönggyel kivarrott kép. 178. Öntött levélnyomó. (Napoleon.) 179. Öntött levélnyomó. (Frigyes.)

Hogy e tárgyak kisorsolása, a kitűzött határidőről „elháríthatlan akadályok miatt“ elmaradt, és még mindig késik: az elég szomorú dolog ugyan; de egyszersmind isten ujjá azon hölgyekre nézve, kik adományokkal eddig el nem készülhettek. — Itt az idő, tisztelt hölgyek! még szaporíthatjátok e csinos gyűjteményt, mely a mellett, hogy szép célt mozdit elő, egyszersmind áldozatkészségtek és ügyességteknek lesz kiállítására; és itt az idő, férfiak! hogy magatokat sorsjegyekkel elláthassátok; mert meg vagyon irva, hogy „a ki vesz. annak lesz.“

Több felől panaszokat hallunk a helybeli kenyérsütő mesterek ellen, hogy kicsinyeikre semmi gondot nem fordítanak. Például a kis kifliket nem csak tejszárban nem fűrésztik, de nevelésöket is tökéletesen elhanyagolják. Pedig meggondolhatnák, hogy öreg napjaikban ezek fogják őket eltartani. — Nem jó lenne a kis kiflikre nézve az ügyeniskoláztatás elvét alkalmazni?

A Sz. B. (Angyalosi megbüntetöje) ügyében benyújtott kérvényre, a fótanodai tanárkar — mint halljuk — azon végzést hozta, hogy a consilium abeundit vissza nem veszi. — Nagyon erősnek érezheti magát a t. tanárkar, hogy a közvéleményt ennyire ignorálni véli! azon közvéleményt, mely alig volt még Debreczenben annyira egyező, mint a jelen esetben.

Azt halljuk, hogy az ügyet, mind a panaszló nélkül is elítélt ifju felebbezte, mind a kérvényező, az egyházkerület előtt bővebben kifejtteni szándékoznak.

Felszólítás folytán megemlítendőnek tartjuk itt, hogy a többször említett kérvényt, nem a mészárosok adták be, mint a D. K. hibásan közölte, hanem különböző állásu polgárok; sőt a mészárosok közül csupán egy írta nevét alá.

Ad vocem mészárosok! Azt halljuk, hogy a husárát két krajczárral ismét feljebb akarják emeltetni. — Nem hiába, hogy lovon járnak, de ugyan rohanva is szeretnének haladni. Reméljük, hogy az illető hatóság kissé megrántja a zabolát.

Tegnapelőtt, ugy halljuk, majális volt a nagyerdőn. Holnapra ismét van egy tervezve. — Idestova nem azt fogja a közmondás tartani, hogy „Soprontánczol,“ hanem hogy „Debreczen tánczol.“

Egy férfi, kinek multjára nézve kedvező tudomásunk van, másolgatásra, vagy valamely szerény állomásra ajánlkozik. Szerkesztőségünk bővebb értesítést is adhat felőle.

Az „István“ gőzmalom társulat választmányja, f. hó 22-diki ülésében, a helybeli kertészeti egyesület részére 200 frtot utalványozott. — Ugyan ez ülésben, a gőzfürdő felállítására ügyében kiküldött bizottság oda utasított, hogy e jótékony intézet felállítására nézve, magát pesti gőzfürdőtulajdonos és szakértő Tarsai Józseffel érintkezésbe tegye. — A malomtelken levő szökőkút feldiszítésére, egy eszmedus mintájú szobormű rendeltetett meg, Halászi L. akad. szobrásznál, mely aránylag olcsó ár mellett, nemcsak a gőzmalomtelek, de közvetve a város szépségét is emelni fogja.

Szathmáron Reszler színésztársulata, felemelt árak mellett is zsufolt színházban adta elő „Hunyadi Lászlót.“ (A „Tárogató“ a közönséget mondja zsufoltnak. Tán vacsoráltak előadás előtt?) — Ellenben Benedeket, jutalomjátékokor csak hang és korszorokkal pártolták. — Általában a különböző hírekből az tűnik ki, hogy habár a vállalkozónak panaszra joga van, erre nem egészen a közrészvétlenség, hanem inkább azon körülmény szolgáltat okot, hogy a helyiség szűk volta, egyes nagyszerű bevételeket, melyek a folyó előadások közepszerűségét pótolhatnák, akadályoz.

Az első magyar általános biztosító társaság 1861-ben összesen 2472300 frtot fizetett tűz, szállítmányi és jégkárok megtérítéseül. E nagy összegből

Debreczenre 1021 frt. 79 kr. esik, mely eredmény kisszerűsége, nem annyira a közönség érdektlenségéből, mint inkább onnan magyarázható ki, hogy 1861-ben — istennek hála! — aránylag kevés volt nálunk a káreset.

A pesti orvosnövendékek segélyegylete részére Debreczenben következő adakozások történtek: Appel S. adott 1 frtot, Lipcsey J. 1, Török J. tr. 5, Buzás Pál 3, Ladányi G. 1, Tegze I. tr. 5, Farkas F. 1, Oszterlamm E. 1, Varga L. 2, Margitai J. tr. 5, Liebermann tr. 3, Huzly K. prépost 10, Palay M. tr. 2, összesen 40 frtot és Kain Albert tr. 2 darab aranyat, Varga Géza által.

Zenedeegyletünk rendes tagjainak névsora: Angyalos Mihály Ármós Bálint Aufhalter József Bay Ferencz Bacsó Piroska Bakó Zsigmond Balázs István Balázs Vendelin Balkányi Lajos Baranyi Miklós Béresy Samuel Berger Henrik Boschetti József Borsos Ferencz Brett Mátyás Buzás Pál Brunner Ferencz Csányi Dániel Csanády György Cohn Adolf Dobozy István Doctor Lajos Demeter János Dráveczky Gyula Eberszt János Falk Antal Fodor István Falk Dániel Ferenczy Alajos Fényes Menyhért Frics József Gaál József ker. Gaál József ép. Gaszner Károly Gaszner Pál Geréby Fülöp Gesell János Guttmann Mór Gönyei Károly Göttl Nándor Gyulai és társa Greff Sándor Hajdu Mihály Handtel Vilmos Hegedüs Pál orvos Hegedüs Károly Heinrich Ignác Horváth György Hutlész István Huzrik Károly Jablonczay Kálmán Jeney György Jéger József Illéssy György Irinyi János Kacsokovics Teréz Kaderász Keresztély Kacsó Ferencz Kánya Ferencz Karap Sándor Kerekes József Kerekes János Kerekes György Kiss Sándor tak. p. Kiss Sándor ker. Kiss Imre f. jegyző Kohn Mór Kolda János Konti Lajos Komlóssy Gábor Kövessy Ferencz Kovács János Kovács Sándor Kovács József Kolbenhayer Ede Körner Adolf Kornhofer Lajos Laky Imre Leidenfrost Gyula Laky Lajos Lázár Lajos Löbmayer József Löwenfeld Adolf Lugóssy József Magyar Gábor Mannó Lajos Margitai István Markos Péter Máté János Mészáros János Mészáros Károly Mészáros József Mezey János Medve Kálmán Moll Gusztáv Mikinszky Károly id. Müller András ifj. Müller András Nagy Lajos Nemes Gábor Nánásy Lajos Orbán Pető Papp György Pfanschmid Kálmán Pfahler Károly üvegyár. Pelbat Károly Pérech Antal Popper Alajos Posszert János Pótincza Lajos Poroszlay László Pontos István Rác György Radezky József Rakovszky Luiza Révész Bálint Révész Imre Rédl György Reviczky Emil Rosslosnyik Simon Sápý Samuel Sánta István Sarkady Ferencz Schweitzer János Schmiedl János Schwarcz Imre Schenk Jakab Salzman Ignác Sesztina Károly Silberstein József Simon István Sichermann H.

Simai Tódor Simonffy Imre Simonffy Kálmán Somogyi Károly Südy György Stenczinger Antal Strobek Gusztáv Streliszker Manó Szabó József Szabó Imre Szabó István Szabó Mihály Szentpétery János Szepessy Antal Szele György Szathmáry testvérek Szilágyi Lajos Szilágyi Gábor Szilágyi Sámuel Szikszay János Szögyény János Szombathy György Szúnyogh József Szuk Róza Tegze Imre Tóth Elek Tóth Mihály tanár Tóth testv. Törő József Tüdös János Udvarhelyi Károly Ujházy Károly Uray József Vámosy István Varga Imre Veres László tanár Veréb József Vértesy István Vincze Viktor Veres János Weismayer Sándor Zengey János

A kabai bíró-tételker történet s lapunkban is érintett tömeges fellépés ügye jelenleg azon stadiumon áll, hogy 8 kabai lakos elfogatván, katonai törvényszék elé állíttatás végett a Tóthházban tartatik. A volt alkotmányos bíró Kovács István, kit lázítással vádolnak, pedig a bíró-tétel ideje körül, több mint egy hónapig otthon sem tartózkodott: a méltatlan vádért elégtételt keres. Kérdés, hogy mit kap?

Tudósításunk szerint a legelő Kabán annyira rozsz, hogy a házi állatokat haza kellett venni, — H. Böszörményből pedig az őszi vetésekre panaszkodnak.

H. Nánás. Május közepén. — — Társadalmi életünket egykedvűnek, zajtalanoknak kell ugyan bevallanom, de e körülmény természetes magyarázatát találja a helyi viszonyokban. Népünk azon nagy része, mely gazdászattal foglalkozik, a természet szép szabad országában szerzi meg magának azt, mit nagyvárosiak társalgó teremben, színházban és műestélyeken keresnek: az élvezetet; a másik rész pedig hangyaszorgalommal iparkodik, az ipar eszközével keresni meg élelmét, e pénzsűk világban. — Ipar tekintetében Nánás első helyen áll. Nem csak nagy számu szakértő kézműves használja itt fel természetadta és önművelte tehetségét, de a nők is hathatósan segítik apjokat, férjüket, a kenyérkereset e mezején. S így az országszerte híres szalmakalapgyártás, megbecsülhetlen kincse lett Nánásnak. E gyártásról, adandó alkalmal, egy önálló cikkben kimerítő tudósítást hozand e sorok írója. — — A tavaszon Bács Károly szinigazgató igyekezett minket egyhangúságunkból kiemelni, de az ünnepek multával ő is eltávozott „jobb hazát keresni.“ — — Szépen virágzó hat osztályu gymnasiumunkban a tudományok és realismeretek szakavatott férfiak által terjesztetnek; egyik tanítónk pedig selymet termel növendékeivel. A tanítói kar által alapított könyvtár, fájdalom! pangásnak indult. — Kaszinóegyletünk él és uralkodik, politikai lapok nagy tömegével. Nagy hiba, hogy egyetlen szépirodalmi sem foglal helyet a zöld asztalon; általában a po-

litikán kívül mindent a jeles Vasárnapi Ujság képvisel. — — A régtől ohajtott eső valahára felüdíté nyommasztó levegönket. A földműves örül, a gabona-szedő sápad, és a kenyértelen szegény mosolyog. — Adjon isten a „Hortobágy“-nak is előfizetőzáport

B. P. L.

Gyors szemle.

— A londoni világkiállításon Magyarország következőleg van képviselve: Rendező biztosok Szabó József tr. és Jankó Vincze; a nemzetközi bíráló választmány tagjai gr. Zichy Henrik, Czilchert Róbert és Erkövy Adolf. Az összes, küldemény 416 ládában 700 mázsa és 64—65000 frt. értékű volt. Ásványféléket küldött 20 kiállító, terményeket 90, iparműveket 66, és szépműveket 12 kiállító. Ezenkívül a gyűjteményes Jankó-féle, gyapju és borkiállítások mintegy 170—230 kiállítót képviselnek. Legtekintélyesh a gabna és a bor, továbbá a gyapju, végre az ásvány, — legcsekélyebb az iparcikkkiállítás.

Bár e kiállitmányok által hazánk épen nincs oly nagy mérvben képviselve, a mennyiben lehetne, meggondolva azt, hogy 1851-ben csupán 20 kiállítónk volt, a mostani képviséletet aránylag kielégítőnek nevezhetjük.

— Három magyar tudós mostanában Törökországban utazván, Constantinápolban ráakadtak Mátyás király híres könyvtárának maradványaira.

— A pesti honvédegyelet volt tisztviselőinél kutatást tartottak, s tőlök az egyletre vonatkozó irományokat elvitték.

— Kikindán egy zenetársulatot perbe fogtak a Rákóczyinduló eljátszásaért. Nem tudjuk: melyik törvénycikk alapján?

— Egy vidéki szinigazgató Vácson oly nyomorral küzdve halt meg néhány nap előtt, hogy nejjének koldulva kellett a mindennapit megszerezni. Az pedig nem vigasztalás, hogy eféle mást is történik.

— Székesfehérvárott állandó színház építését tervezik.

— Asbóth Lajos volt honvéd tábornok „Emlékiratait“ felmentették.

— Pesten „barombiztosító társulat“ alakul.

Piacziárak május 27-kén

Középár: 1 pozsonyi mérő tiszta buza 3 frt. 50 kr.
 — Kétszeres 5 frt. — kr. — Rozs 2 frt. 45 kr. — Árpa 1 frt.
 90 kr. — Zab 1 frt. 43 kr. — Teugeri 2 frt. 90 kr. — Köles
 5 frt. 20 kr. — Kása 5 frt. 60 kr. — Egy mázsa szalonna
 52—54 frt. — kr. — Egy font marhahús 20 kr.

Kertészeti Calumbustojások.

5. Figyelmes gazdák azon tapasztalást tették, hogy a burgonyabetegséget, leginkább bizonyos gombafaj okozza, mely a növény levelén s szárán tenyészik, és onnan a gumókra is lehat. — A burgonya e betegségén úgy lehet segíteni, ha szárát és leveleit azon időtájon, mikor már egészen felnöttek, széthajtogatva föld alá temetjük. Ez eljárás, több kísérletnél nem csak a betegségen segített, de a termést is gyarapította.

Burgonyabetegség ellen azt is jónak mondják, ha a növényt ősszel ültetjük el; természetesen mélyebben mint tavasszal szoktuk, hogy meg ne fagyjon.

6. Ha azt akarod, hogy gyümölcsfád bizonyos ágai sok gyümölcsöt teremjenek, tedd a mint következik:

Tégy augusztus hóban, a kiszemelt ágon, a tövéhez nem messze, egy körmetszést, 3—4 hüvelyknyivel főlebb egy másikat, aztán a két körmetszés közt egyet rézsut, s hántsd le a fa kérget. Egy óra-negyed múlva tedd vissza a kérget oda a honnan levetted, s kösd körül gyékénnyel szorosan. Egy hó múlva vedd le a gyékényt, s a kérget ismét oda növe találod. Ekkor kösd újra körül, de most tágabban, s hagyd úgy a következő nyárig, mikor is az eredményt meg fogod látni.

7. Kaliforniában sajátságos modort követnek a fák öntözésénél. Az egészhez egy régi rosz kötél és egy dézsa kell. A kötéllel a fa törzsét kétszer körül kötve, két végét a dézsába teszik; úgy, hogy a körülkötés néhány hüvelykkel lejjebb essék a dézsa szélé-nél. A kötél folytonosan vizet szíván magába, a gyökereket mindig egyenlő nedvességben tartja, egyszersmind a fát megőrzi attól, hogy kártékony férgek rá-mászszanak.

8. Már ez inkább csak közvetve tartozik a kertészethez, de azért nem lesz felesleges tudni. — Mikor az olasz káposzta megérett, válaszd ki néhány egészséges fejet, s vágd le, mindeniken 2—3 hüvelyknyi torzsát hagyva. Aztán vágd ki a torzsa bélit ovatosan, hogy a külső rész meg ne sérüljön, akaszd fel madzagon, fejjel lefelé, s időnkint önts friss vizet a vájt üregbe. — Azt mondják, hogy így télen is eláll. Én nem próbáltam.

9. A káposztahernyó gyakran igen nagy károkat tesz. Pedig veteményünket megóvhatjuk tőle, ha zöld lombos nyír vagy éger galyakat dugdosunk le a káposztásban.

A „Hortobágy“

szépirodalmi, művészeti, gazdasági, kereskedelmi, ipar, s általában társas életi hetilap. Megjelenik minden pénteken. Előfizetési ára máj.—decz. 8 óra 3 frt. 30 kr., máj.—aug. 4 óra 1 frt. 70 kr. A ki 8 óra előfizet, az műmellékletül

a debreczeni állandó színház

diszes rajzát nyeri, Skalniczky rajza szerint. — Hirdetések jutányos díjért közöltetnek. — A lap tiszta jövedelme kizárólag jótékony célra fordítatik. — Minden a lapot érdeklő közlemény a szerkesztőhöz (Szécutca 2465. sz.) intézendő.

Előfizetéseket folyvást elfogadunk, a helybeliekre nézve azon megjegyzéssel, hogy lapunk kihordója vagy bárkinél is aláírhatnak ugyan, de apénzt csak oly egyénnek adják át, ki a színügyegylet pecsétjével ellátott nyugtát mutat elő.

Lapunk kihordója egy „Panaszkönyvet“ hord magával, melyet minden helybeli előfizetőnknek, kívánatára előmutatni tartozik. Kérjük a reclamatiot, vagy egyéb panaszokat e könyvbe írni.

Kiadó: a debreczeni Színügyegylet.

Szerkesztő: Illésy György.

Nyílt tér.

Pályázati hirdetmény.

A debreczeni „István“ gőzmalomnál f. évi július 1-jén életbe léptetendő külső felügyelői álmásra, — melylyel 600 afrt. fizetés, 200 frt. szálláspénz, egy szoba, hozzávaló tűzifa, és világítás van egybekötve.

A pályázók felhivatnak, hogy a gőzmalom választmányhoz czimzendő jelentkezéseiket, a gőzmalomnak czeglédutczai irodájánál, f. évi június 15-ig adják be, a hol is teendőikről bővebb felvilágosítást nyerhetnek.

Debreczenben, a választmány 1862. május 23-kán tartott üléséből.

Vincze Viktor m. k.
 társulati jegyző.

HIRDETÉSEK.

A dunagőzhajózási társulat kölcsön-sorsjegyei.

melyeknek **közelebbi húzása f. é. június 18-kán lesz**, alább írt nagykereskedőháznál napi árfolyam szerint adatnak el. — Ezen sorsjegyek **84.000.** — **63.000.** — **52.500.** — **10.500** frtos stb. nyereményekkel, azonkívül **4 szántóliás szelvényekkel** vannak kiállítva. Melyeknél tehát, a rájuk fordított pénz folytonosan biztos kamatozása mellett, a játszás rendkívüli kedvezményeiben részesül az ember, annivalinkább, mert e vállalat csak 60,000 darab sorsjegyből áll. — Bécs. 1862. April hóban.

Schuller J. G. és Társa.

E sorsjegyek kaphatók Debreczenben **Csanak József és Társánál.** (8—3—1)

Élelbiztosítás!

Az első magyar általános biztosító társaság alólírt ügynöksége ajánlkozik, az életbiztosítási körbe vágó mindennemű biztosítások elfogadására, ugymint:

Halál esetre szóló biztosításokra, mely szerint valaki bármikor bekövetkezhető halála esetére, családjá, rokona, hű cselédje, vagy valamely intézet, templom, iskola, színház javára tetszés szerinti összeget biztosíthat.

Tulélést biztosításokra, mely szerint a szülék gyermekeik kiházasítására, fiaiknak katonakötelezettség alóli fel szabadítására, vagy egyesek magoknak tehetetlen hajlott korokra, bár mely összeget biztosíthatnak.

Még számos, itt a hely szűke miatt elő nem sorolható biztosításnemekről, a társaság alapszabályairól, s annak minden más, nem hazai társulatok feletti szembetűnő különös előnyeiről egész készséggel kimerítő felvilágosítást ad, s a fentebb elősoroltak közzül, bármely nemű ajánlatokat, bevallásokat elfogad,

a társaság helybeli ügynöke

Pontos István.

(5—5)

Nagyujtsza 1696. sz. a.

Értesítés.

A debreczeni takarékpénztári társulat részvényesei értesítettnek, hogy 1861. évről oształékaikat, saját nevökre szóló részvényeik előmutatása mellett, f. évi Junius 1-ső napjától kezdve, a társulat pénztárából bármikor kivehetik.

Komlóssy Imre m. k. elnök igazgató.

Táry Gusztáv m. k. jegyző. (7—3)

Az „Anker” élet és járadék biztosító társaság

ajánlkozik minden az életbiztosítási körbe vágó biztosítások elfogadására, u. m.

Tulélési biztosításokra, melynél a szülék gyermekek részére, kiházasításra, katonasági kötelezettség alóli felmentésre, idővel gazdálkodás vagy üzlet elkezdésére bármely összegű tőkét biztosíthatnak.

Haláleseti biztosításokra, melynél a családfő bármily rögtön bekövetkező elhalása esetére családjának tetszés szerinti összeget biztosíthat.

Évi-járadék biztosításokra, melynél bárki is, vagy egy azonnal, vagy később meghatározott időben kezdődő évi járadékot (Pension) biztosíthat magának.

Az „Anker” minden más társaságok felett legolcsóbb díjain kívül a biztosító közönségnek egyuttal a legnagyobb garantiat nyújtja

3.460.124 frt 70 kra menő

alapja által a mennyiben ezen alapra, semminemű más osztály fektetve nincs.

Ajánlatokat elfogad, valamint minden felvilágosítást a legnagyobb készséggel ad.

Debrecen május 10. 1862.

(4—3)

Az „Anker” főügynöksége

E KISS ZSIGMOND.

Iroda főtéren Schäfferház 2140 sz. az emeleten.

55^{dik} ÁRJEGYZÉK

az „István” gőzhengermalom gyártmányairól.

(Debreczenben költségmentesen, készpénzfizetés mellett, osztrák értékben, kötelezettség nélkül.)

A. asztali dara nagy szemű	15 frt.	60 kr	Rozsliszt 2-dik rendű	5 frt.	20 kr.
B. ugyanaz apró	15	60	00. árpakása	16	—
C. dara középszerű	13	60	0. árpakása	15	—
0. királyliszt	14	60	1. árpakása	14	—
1. lánghliszt	13	40	2. árpakása	13	—
2. montliszt	12	40	3. árpakása	11	—
3. zsemlyeliszt	10	80	4. árpakása	10	—
4. fehércenyérliszt 1-ső rendű	8	—	Árpaliszt	2	80
5. ugyanaz 2-dik	6	40	Lábliszt	2	80
6. barnakenyérliszt	5	20	Korpa	1	60
Kétszerliszt	6	40	Buzaalj	3	—
Rozsliszt 1-ső rendű	7	60			

Minden zsákért 1 frt. 5 kr. lefizetendő. E betétet azonban a vevő visszakapja, ha a zsákot, az elvitel napjától számított legfeljebb 3 hó alatt, hiba nélkül, bérmentesen visszaszállítja.

Debreczen 1862. April 15.

1—35—5.